

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v četrtek, dne 22. marca 1928. Telefon št. 2552. ŠTEV. 34.

V. Weixl:

Trgovski naraščaj in trgovske nadaljevalne šole.

Čital sem v časopisu o nepovoljnem uspehu na srednjih šolah in to me sili, da ob tej priliki tudi dam moje odkrito mnenje o našem trgovskem naraščaju ter o trgovski nadaljevalni šoli. Material, ki ga dobimo po vojni dobi v naše trgovine, je že v splošnem na podlagi šolske izobrazbe zelo slab. Kajti mnenje starišev je še vedno: »Če ne bodeš študiral, pa bodeš štacumar ali pa čevljar.« In tako je tudi v resnici. Vse izvrške iz šole se pobere danes v trgovinah, samo da ima trgovec poceni moč. Če ne bo sposoben za trgovino, pa bo za domače hlapčevsko delo. Učna doba je minila, a postane pomočnik, brez vsake kvalifikacije. Imamo primere, ko ne pozna vajenec, ki je dovršil učno dobo, niti tehtnice, niti mere, ne pozna niti blaga in niti ne ve, kako bi se obnašal pred stranko. Kajti trgovčeva opravila so danes težka in trgovec, ki je kos svojim nalogam, je isto kot umetnik, ki hoče iz nič nekaj ustvariti. In tako imamo danes nadprodukcijo v trgovskem oseboju, ki ne ve, kam in kako. In ta nadprodukcija je že danes zelo občutljiva ter škoduje solidni in resni trgovini.

Skrb naših trgovskih organizacij naj bode torej, da se v bodoče sprejme v trgovino le naraščaj, ki ima v resnici dobro šolsko izobrazbo in prvovrstno vedenje. Danes niti ni več dovolj, da ima samo dobro ljudsko šolo, temveč zahteva naša trgovina na vsak način tudi srednješolsko izobrazbo, to je najmanj 2 do 3 razrede meščanske šole, gimnazijo ali realko. Gremij v Ljubljani je pri svojem letošnjem obnem zboru klasičificiral gimnazije kot prve. Jaz pa sem drugega mnenja in moram že iz prakse trditi, da pride danes kot trgovski, kakor obrtni naraščaj v prvem oziru v poštev le učenec iz meščanske šole, kajti samo ta ima po svoji učni snovi najboljšo podlago za trgovino in obrt. V drugem oziru bi prišli v poštev šele učenec realke in tako dam gimnazije na zadnje mesto. Kajti danes mora vsak, ki ima le količikaj vpogleda v gimnazijsko klop, potrditi, da je učna snov v gimnaziji čisto na drugi podlagi.

Zato v trgovino le še naraščaj, ki ima nekaj razredov srednje šole in te z dobrim uspehom in le k trgovcem, ki imajo sami strokovno izobrazbo ter dajo garancijo za dober naraščaj. Nekvalificiranim trgovcem je pa itak že po zakonu prepovedano imeti trgovski naraščaj, in na to bi naj gremiji strogo pazili. Tudi bi bila dolžnost gremijev, da na svojih obnih zborih storijo sklepe, da se število naraščaja kolikor le mogoče omeji. Nekateri gremiji so te sklepe že storili.

In trgovska nadaljevalna šola. Ponajveč je ta v mestih trirazredna. In to morajo vzdrževati povečini le gremiji, ker država prispeva najmanj, kar sploh ni vredno omeniti, nekaj pa prispeva tudi Zbornica TOI in občina. Sicer bodo prispevale k tej šoli sedaj tudi oblasti, vendar pa tudi to ne bo de mnogo razbremenilo gremijev. Mnogo bi si prihranili gremiji, ako bi iz sedanje trirazredne trgovske nadaljevalne šole napravili le dvorazredne in to bi bilo mogoče v trenutku, ko se sprejme naraščaj le iz srednjih šol, kakor poprej omenjeno. Kajti I. razred trgovskih nadaljevalnih šol ni nič

drugega kot ponavljalnica ljudske šole. In ta bi lahko odpadel. Pri sedanjem slabem materialu, ki se ga še sprejme v trgovino, pa mnogi niti I. razred ne izdelajo z povoljnim uspehom in tako ni čuda, da nekateri poprej dovrši učno dobo, kakor pa šolo. Zakon sicer pravi, da učenec, ki ni dovršil pravočasno trgovsko nadaljevalno šolo, se po obrtni oblasti lahko učna doba do 6 mesecev podaljša. Šola pa vendar ni izdelal in vendar mora biti oproščen. In ko vidi to drugi učenec, ki bi sicer imel boljše voljo za napredek, pa si misli, saj je vseeno, ali šolo dovršim, ali ne, oproščen moram vendar biti. Učitelstvo pa je vsled takih učencev v pouku zadržano ter tudi z boljšimi zato niti ne more izdelati snov, ki je predvidena. Zato stojim na stališču, v trgovsko nadaljevalno šolo le naraščaj, ki ima dobro šolsko predizobrazbo, potem ni več treba I. razreda. S tem bi gremiji prihranili 1/3 stroškov, in v I. sedaj II. razred, bi moral vsak napraviti sprejemni izpit. Mariborski trgovski gremij ima na primer odobren sklep, da se sme naraščaj sprejemati v trgovino le od 1. maja do 31. septembra v letu, nikakor pa ne med drugim časom. In to je edino pravilno, kajti učenec, ki stopi med drugim časom v uk, vendar ne more med letom vstopiti v trgovsko nadaljevalno šolo. In bi bilo to boljše za trgovca, ker ima potem učenca po preteku dveletne šole zadnje leto popolnoma doma v trgovini.

In kaj bi bilo na mestu in edino pravilno? Da bi učenec, ko je dovršil 2-letno trgovsko nadaljevalno šolo, obiskal večerni tečaj, v katerem bi se učil kako se streže odjemalca in kako se ima obnašati pred stranko. To bi bilo edino dobro in pametno, ako hočemo dobiti res izvršene pomočniški material. Tudi bi zahteval pred oproščenjem povoljno preizkušnjo, kakor imajo to danes tudi že obrtniki. To je moje mnenje in mislim, da se mora s tem strinjati vsak smotren trgovec.

Trgovski gremiji uvažujte to ter storite v tem oziru primerne sklepe.

Pred končno rešitvijo vprašanja industrijskih obveznic. Predstavniki Centralne industrijskih korporacij so v ponedeljek obiskali finančnega ministra dr. Markovića, trgovskega ministra dr. Spaho in pravosodnega ministra Mil. Vujkovića ter jih naprosili, da se v finančni zakon unese poseben amandma, s katerim bi se gornji trije ministri pooblastili, da izdajo uredbi o izdajanju industrijskih obveznic. Po amandmanu, ki ga je sestavila Centrala industrijskih korporacij, bi se take obveznice smele izdati le za potrebe industrijskih podjetij z vloženo glavnico od najmanj 10 milijonov Din, odnosno skupine industrijskih podjetij s skupno vloženo glavnico od najmanj 10 milijonov dinarjev in sicer po predhodnem odobrenju finančnega in trgovskega ministra. Obveznice bi bile proste vseh taks in davkov kakor državne obveznice, prav tako bi veljala davčna prostost za posestnike teh obveznic, katerim bi se poleg tega dale posebne pravice in garancije, ki gredo preko obstoječih zakonskih predpisov. Z uredbi naj bi se odredila kazni do šestih mesecev za vodje industrijskih podjetij, ki bi se v gotovih točkah ne držali točno predpisov uredbe. Imenovani trije ministri so pristali na predloženi amandma ter obljubili, da ga bodo unesli v finančni zakon.

CARINJENJE PAKETOV ZA KOPALIŠKE GOSTE IN TURISTE.

Po razpisu ministrstva financ št. 11.973 od 31. marca 1927 so poštni paketi, ki so naslovljeni na kopališke goste in turiste, da si lahko izpopolne svojo garderobo in ostale potrebščine, carine oproščeni. To ugodnost pa uživajo samo tisti gostje, ki kot inozemci-popotniki in turisti s potrdilom kopaliških zdravnikov oziroma kopaliških in zdraviliških uprav dokažejo, da so zares gostje dotičnih kopališč oziroma zdravilišč.

Kadar pridejo na carinsko pošto paketi za kopališke in zdraviliške goste ali turiste, mora ta pošta obvestiti naslovno pošto, da so ti in ti paketi došli, kaj je v njih, in da je treba za prejem paketa predložiti predpisano potrdilo. Naslovne pošte morajo od naslovnikov zahtevati omenjeno potrdilo in ostale listine, ki so za carinjenje potrebne. Te listine predloži pošta pristojni carinarnici. Ta vloga je po razpisu generalne direkcije carin št. 3826/28 oproščena kolikvine.

PREDVOJNI DOLGOVI NAŠIH OBČIN ČESKOSLOVAŠKIM DENARNIM ZAVODOM.

Trgovinske in obrtne zbornice Češkoslovaške se bavijo z ureditvijo likvidacije jugoslovenskih kronskih dolgov v CSR. V poštev pridejo številni denarni zavodi, ki so angažirani v Sloveniji in Dalmaciji, ter tudi razni slovaški zavodi, ki so pred vojno podpirali slovanske občine v Banatu in Vojvodini, posebno v okolici Novega Sada. Celokupni dolgovi znašajo nekako 200 milijonov Kč. Ministrstva, trgovinsko, zunanje in notranje, zavzemajo glede tega vprašanja razna stališča. Trgovinske zbornice pritiskajo na čim prejšnjo definitivno ureditev, ker nastaja zaradi tega velika škoda.

KONSTITUIRANJE SAVEZA LESNIH INDUSTRIJCEV IN TRGOVCEV.

V soboto, 31. t. m. se bo vršila v Zagrebu v dvorani Trgovsko-obrtniške zbornice ustanovna skupščina Saveza lesnih industrijev in trgovcev kraljevine SHS, in sicer z naslednjim dnevnim redom: 1. Predložitev potrjenih pravil in konstituiranje saveza. 2. Volitev upravnega odbora. 3. Volitev revizijskega odbora. 4. Proračun za 1. 1928. 5. Eventualni predlogi.

Ljubljanska borza.

Tečaj 21. marca 1928.	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold.	22 86	22 92
Berlin 1 M	13 58	13 61
Bruselj 1 belga	—	7 9265
Budimpešta 1 pengő	—	9 9332
Curich 100 fr.	1093 50	1096 50
Dunaj 1 šilling	7 985	8 015
London 1 funt	277 14	277 94
Newyork 1 dolar	56 76	56 96
Pariz 100 fr.	—	223 90
Praga 100 kron	168 15	168 95
Tret 100 lir	299 27	301 27

Spominjajte se ob vseh veselih in žalostnih dogodkih »Podpornega sklada Trgovskega društva Merkur v Ljubljani« in darujte po svojih močeh!

Ivan Mohorič:

Statistika našega železniškega prometa.

Po dolgem čakanju je končno Generalna direkcija sedaj izdala malo sumarično statistiko železniškega prometa v letih 1922—1924. Ta statistika ima za študijo tarifnih in prometnih vprašanj ter železniških financ v dosedanjih prilikah zelo malo pomena, ker so bila leta 1922 do 1924 leta izrazite inflacijske konjunktne, visokih vrednosti blaga, lahkega zasluzka in neizenačenih blagovnih tarif ter napram današnjim razmeram izgledajo že skoro pravilno. Gospodarske prilike, kakor tudi pogoji v železniškem prometu so se počeni od leta 1925 temeljito izpremenile. Deloma vsled porasta dinarja in odgovarjajočega padca cen, nadalje vsled izenačenja tarif, slabih letin in zmanjšanja kupne moči prebivalstva tako, da si na podlagi teh statistik ne moremo napraviti nikake slike o storitvah prometa v dobi stabilizacije od leta 1925—1927. Dasi imajo objavljene podatki samo historično vrednost, so vendarle interesantni zaključki, do katerih prihaja Generalna direkcija na podlagi publiciranega gradiva.

Kot refren opažanj v dobi 1922 do 1924 resumira statistika sledeče konstatacije:

1. Naše železniško omrežje predstavlja po svoji strukturi izjemo, ker se sestavlja iz kompleksa treh vrst prog raznega premera, od katerih tvori ozkotirni sistem 24,5% in se mora nekatere proge ozkotirnega sistema po njih prometnem značaju, kakor na primer progo Zaječar—Vrhač—Stalač—Užice—Vardiste—Sarajevo—Dubrovnik označiti kot gospodarske arterije prve vrste. Ni dvoma, da taka sestava bistveno vpliva na rezultate eksploatacije celokupnega omrežja, ker je eksploatacija ozkotirnih prog relativno za 50% dražja kot obrat normalnotirnih.
2. Mreža postaj se v toku navedenih let ni razvila.
3. Število vozniš sredstev je bilo zadostno, ker pripada na posamezni kilometer eksploativne dolžine enako število lokomotiv in vagonov kakor v inozemskih državah, ki so naši slične.
4. Stanje lokomotivnega parka se sicer polagoma, vendar stalno boljša. Stanje voznega parka pa je bilo v toku let 1922—1924 nezadovoljivo.
5. V izkoriščanju voznih sredstev se opazuje napredek v storitvi lokomotiv in boljsem izkoriščanju strojev. Glede izkoriščanja voznih sredstev pa se ne more ugotoviti zadostna ekonomija, ker število vlakovih kilometrov na stotisoč neto-tonskih kilometrov pada, nadalje ker je število potnikov v vlakih in povprečna količina blaga razmeroma majhna in ker je razmerje praznih voženj tovornih vagonov napram celokupnemu prometu previsoko.
6. Potniški promet se je slabo razvijal.
7. Prtljažni promet in promet z ekspresnim blagom je padal.
8. Promet z brzovoznim blagom je ravnotako padal.
9. Promet tovrnega blaga izkazuje sicer porast, toda porast je bil zelo majhen. Poleg tega odpada nad 50% od celega prometa na les in premog, kamenje, apno, mavec, pesek, gramoz in opeko, torej one vrste blaga, ki zelo nizko tarifirajo.
10. Promet z režijskim blagom je

po trditvi Generalne direkcije normalen.

11. Sigurnost prometa je dosti zadržana, ker je bil koeficient izrednih dohodkov zelo majhen.

12. Število železniškega osoblja je bilo premajhno.

Ako veljajo gornje dosti fatalne konstatacije za ugodna leta inflacijske konjunktura, ko ni nikdo obral še denarja in stiskal pod palcem, potem velja to tembolj in v povečani meri za dobo 1925—1928. Toda, kakor je videti, je železniška uprava napram tem pojavom dosti indiferentna in ni izvedla pravočasno onih reform, ki bi bile potrebne, da se obrat racionalizira in finančno stanje železnice popravi. Res je, da je bila leta 1925 tarifa za brzovozno blago znatno znižana in tudi tarife za tovorni promet so postale po izenačenju mnogo cenejše, vendar ne v onem razmerju, kakor je porasla vrednost dinarja in kakor so padle cene blaga. Kljub konstataciji, da je samo III. razred potniških vlakov izkoriščen, nova potniška tarifa, ki je stopila sedaj v veljavo, ni uvaževala tega dejstva in zato bo II. in I. razred potniških vlakov istotako slabo frekventiran kakor je bil doslej, pa tudi pri brzovlakih se ne bo mnogo popboljšal.

Od celokupnih dohodkov eksploatacije železnice, ki so znašali:

1922 1.133 milijonov dinarjev,
1923 1.759 milijonov dinarjev,
1924 2.720 milijonov dinarjev,
pripade na dohodke od potniškega prometa:

1922 346 mil. dinarjev ali 30,56%,
1923 500 mil. dinarjev ali 28,46%,
1924 748 mil. dinarjev ali 27,50%,
na dohodke od blagovnega prometa:

1922 742 mil. dinarjev ali 65,52%,
1923 1202 mil. dinarjev ali 68,34%,
1924 1894 mil. dinarjev ali 69,64%.
Razlika pa pripade na dohodke iz prtljažnega prometa in prevoza ekspresnega blaga.

Dohodki iz blagovnega prometa se delijo na sledeč način:

a) dohodki od brzovoznega prometa:
1922 64 mil. dinarjev ali 5,72%,
1923 67 mil. dinarjev ali 3,80%,
1924 78 mil. dinarjev ali 2,90%;
b) dohodki od tovrnega prometa:
1922 678 mil. dinarjev ali 59,80%,
1923 1135 mil. dinarjev ali 64,54%,
1924 1815 mil. dinarjev ali 66,74%.

Iz teh podatkov se vidi, da se dohodki od transportov boljajo do leta 1924 in da je povečanje dohodkov znatnejše, kakor pa je bilo povečanje prometa samega. Tako se je na primer potniški promet v letu 1924 popboljšal za 4,10%, dočim so se dohodki povečali za 23,4%. Blagovni promet se je povečal leta 1924 napram prejšnjemu letu za 3,49%, dočim so se dohodki povečali za 20,8%. To pa radi tega, ker so bile koncem leta 1923 tarife po posameznih blagovnih razredih znatno povišane. Povišanje je znašalo od 35% do 100%.

Ako primerjamo za leto 1924 dohodke potniškega prometa z inozemskimi državami, vidimo, da je tam znašal:

celokupnih železniških dohodkov
na Čehoslovaškem 1922. leta 17,36%
na Poljskem 1925. leta 29,70%
v Bolgariji 1924. leta 37,95%
v Italiji 1923. leta 36,56%
v Rumuniji 1924. leta 35,10%
v Belgiji 1922. leta 31,42%
v Franciji drž. žel. 1925. leta 27,67%
v Švici 1922. leta 35,19%
v Nemčiji 1925. leta 30,64%
ter je torej pri nas doseženi odstotek 27,5% smatrati v danih prilikah za popolnoma normalen. Ako pa primerjamo blagovni promet z inozemskimi državami, vidimo, da so znašali tozadevni dohodki:

celokupnih dohodkov:
na Čehoslovaškem 1922. leta 57,43%
na Poljskem 1925. leta 57,30%
v Bolgariji 1924. leta 58,45%
v Italiji 1923. leta 61,88%
v Rumuniji 1923. leta 62,95%
v Belgiji 1922. leta 67,57%
v Franciji drž. žel. 1925. leta 53,99%
v Švici 1922. leta 56,16%
v Nemčiji 1925. leta 61,46%
tako, da je naš eksploatacijski rezultat smatrati za relativno odgovarjajoč.

Dolžnost za protokolacijo firm in pobiranje taks za protokolacijo.

Za protokolacijo firm pri sodišču veljavni predpisi trgovskega zakona določajo, da je dolžnost protokolacije odvisna od višine predpisane občne pridobnine. Po trgovskem zakonu so dolžne protokolirati svoje firme one firme, katerih letni predpis občne pridobnine znaša v Ljubljani 80 K in na deželi 50 K. Meja je ostala tudi v povojni dobi ista. Izpremenila se je le v toliko, da se namesto v kronah bere v dinarjih.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je ponovno opozarjala merodajne kroge, da je ta meja dolžnosti protokoliranja preizkušena in da jo je treba primerno povišati. Njena prizadevanja so imela deloma vsaj ta uspeh, da so sodišča postopala precej liberalno.

V zadnjem času pa je vprašanje protokolacij sprožila Generalna direkcija davkov, ki je z razpisom z dne 11. novembra 1927, objavljenem v Finansijski službi z dne 24. decembra 1927, ki je izšla te dni, odredila sledeče:

1. pri pristojnem sodišču se morajo protokolirati oni obrti, za katere je protokoliranje obvezno po specialnih zakonih, veljavnih za dotično oblast;

2. za to protokolacijo se pobira taksa, ki je predpisana v dotično vrsto firm v tar. post. 156 taksnega zakona.

Ta taksa znaša za

I. trgovske in industrijske firme

a) v Ljubljani 500 Din
b) v drugih mestih 300 Din
c) na deželi 150 Din

II. obrtne firme brez ozira na kraj 50 Din.

3. Z neprotokoliranjem firme, ki bi se po specialnih zakonih morala protokolirati, je izvršen takšen prestop, ki je kazniv po čl. 52. taksnega zakona (redna taksa in kot kazen trikratna redna kazen); 4. neprotokoliranje je kaznjivo kot takšen prestop, ne glede na eventualne globe o specialnih zakonih. 5. kazni izreka ono oblastvo, ki je pristojno za protokoliranje; 6. za obrtna dovoljenja onih firm, katerim se ni treba protokolirati po odredbah specialnih zakonov, ki veljajo za dotično oblast in zadostuje za izvrševanje že obrtni list, se plača ista taksa, ki je določena v odnosnem tarifnem postavku za protokoliranje. To takso plačajo vsa podjetja, ki so dobila obrtna dovoljenja po dnevu 15. februarja 1923, ko je stopil v veljavo; 7. ako se v teh primerih ni plačala zadostna taksa, se v roku dveh mesecev pobere le redna taksa brez kazni; 8. finančna kontrola je dolžna, da izvede pregled vseh obrtnih listov. O obrtnih listih, ki niso zadosti kolkovani, pošlje spise obrtnemu oblastvu, da pozove lastnike, naj takeo naknadno plačajo v roku 30 dni. Ako je lastnik ne plača prostovoljno, jo mora obrtno oblastvo izterjati prisilnim potom. 9. Kdor opravlja kako podjetje, za katero je predpisan obrtni list, pa tega obrtnega lista nima, ga zadene kazen (redna taksa, trikratna redna taksa kot globa); 10. finančna kontrola je dolžna pristojni politični oblasti prijaviti vse obrte, za katere je prijava predpisana po veljavnih zakonih. Za take prijave je pobrati takso po tarifni postavki 95. Vrh tega se kaznuje po čl. 52. zakona o taksah.

Vprašanje, je-li ta postopek, da se zahteva takso za protokoliranje, čeprav dotični ni dolžan, da se protolira, v zakonu utemeljen, moramo pritrditi, kajti pripomba 2 k tar. post. 159, se glasi:

»Takso za prijavo in protokoliranje vseh podjetij se plačuje tudi, če se ta podjetja izvršujejo poleg drugega podjetja, ali če v izvestni oblasti ni treba enega ali drugega teh podjetij protokolirati. V tem primeru se poberejo te takse za izdajo dovolitve za poslovanje, če redna taksa za dovolitev ni večja.

Taksa za prijavo obrta znaša, če se obrt izvršuje v lokalih.

V krajih z več nego 10.000 prebiv. 100 Din
V krajih s 5000 do 10.000 prebiv. 60 Din
V krajih z 2000 do 5000 prebiv. 40 Din
V krajih do 2000 prebivalcev 20 Din

Z gornjim dodatkom tarifne postavke 159. zakona o taksah je torej prijavna taksa za obrt povišana v tem obsegu, da mora v primerih, v katerih ne gre za protokolacijo zavezano podjetje, taksa za prijavo znašati:

Pri trgovskih in industrijskih podjetjih

V Ljubljani najmanj 500 Din
V drugih mestih najmanj 300 Din
Na deželi najmanj 150 Din

Pri obrtnih podjetjih pa ne glede na kraj najmanj 50 Din.

S te strani ima nova interpretacija taksnega zakona svojo slabo stran, svojo dobro stran pa ima v tem, da poverja preganjanje šušmarjev finančni kontroli, ki je v zadnjem času že v velikih krajih izvedla revizije.

Ker ne gre za trajno obremenitev, bi z ozirom na to, da je upati, da bo finančna kontrola z večjim uspehom vršila preganjanje šušmarjev — pristojala ji bo ¼ kazni kot nagrada — ne bi bilo ničesar ukreniti. Pač pa nastaja vprašanje, ki se bo vsled reforme davčnega zakona načelo brez dvoma v najkrajšem času, kako naj se postavi meja za dolžnost protokoliranja.

Trgovski odsek Zbornice, ki je dne 14. t. m. o tem vprašanju razpravljal, je soglasno sklenil, da z ozirom na reformo zakona o neposrednih davkih predlaga, naj se trgovski zakon, kolikor se nanaša na dolžnost protokolacije, novelira v tem smislu, da so dolžne se protokolirati samo one firme, katerih osnovni davek znaša v Ljubljani 8000 dinarjev in izven Ljubljane 5000 dinarjev, da bi bili zavezani protokolirati svoje firme samo trgovci, katerih dohodki se po novem zakonu ocenijo v Ljubljani preko 8000 Din in na deželi preko 5000 Din.

Delovanje Zbornice TOI.

(Iz poročila, ki ga je podal predsednik Zbornice TOI g. Ivan Jelačin ml. v plenarni seji 15. t. m.)

(Nadaljevanje.)

V celoti lahko rečemo, da so bili interesi domače industrije v vseh treh pogodbah primerno varovani in so bili v tem oziru svoječasni zbornični predlogi v polnem obsegu upoštevani. Pri trgovinski pogodbi z Anglijo je posebno važna določba, ki predvideva tretiranje vseh angleških kolonij in posestev po klavzuli največjih ugodnosti, dokler bodo one recipročno enako postopale z blagom našega izvora.

Razen tega je bila sklenjena v preteklem mesecu na podlagi klavzule največjih ugodnosti tudi trgovinska pogodba z Estonijo, ki pa za našo zunanjo trgovino ne igra važnejše vloge in se nahaja na 40., odnosno 45. mestu.

Ministrstvu trgovine in industrije je zbornica pretekli mesec predložila obširno poročilo glede ureditve trgovinskih odnošajev z republiko Čile, v kateri se nahaja znatna kolonija jugoslovanskih izseljencev in ki je važna radi uvoza umetnih gnojil. Želeli bi bilo, da bi se tudi z ostalimi južno- in srednjeamerikanskimi državami, pred vsem z Argentino, Brazilijo in Mehiko, ki igrajo za našo zunanjo trgovino vedno važnejšo vlogo, trgovinski odnošaji čimprej uredili.

Ministrstvo trgovine in industrije je izdelalo na podlagi naših svoječasnih predlogov načrt trgovinske pogodbe s Španijo in sicer v obliki takozvanega modus vivendi, po katerem bi uživalo naše blago, ki se izvažajo v Španijo, ugodnosti carinske tarife št. 2 brez posebne surtakse, ki se še danes pobira. Trgovinska pogodba z Grčijo, kakor tudi trgovska pogodba z Egiptom, na katerih so naši krogi zelo zainteresirani, še vedno nista predloženi Narodni skupščini. Pogajanja za izpremembo trgovinske pogodbe z Avstrijo, ki so bila dne 4. decembra prekinjena, radi nastalih težkoč do sedaj še niso obnovljena. Podrobno poročilo o stanju trgovinskih pogajanj z inozemskimi državami je bilo podano večeraj v seji industrijskega odseka.

Naša trgovinska bilanca za leto 1927 je zaključila z znatnim deficitom 886 milijonov dinarjev. Vzrok tega pojava je poleg slabe letine in zaščitne politike sosednih držav v veliki meri tudi previsoka obremenitev produkcijskega procesa z raznimi davskimi, kar nam v veliki meri otežuje konkurenco na svetovnih trži-

ših. Posebno občuten padec zaznamujemo v pretekli izvozni sezoni pri vrednosti izvoza hmelja iz Slovenije, ki je v prejšnjih letih dosegel ceno 150 dinarjev, dočim se sedaj prodaja 1 kg po 10 do 30 dinarjev. Radi nadprodukcije na svetovnih tržiščih so padle tudi cene naših glavnih izvoznih produktov, kakor svinca, kemičnih izdelkov, lesa, lesnih izdelkov in premoga. Pri povečanem izvozu je izkupiček za eksportirano blago vedno manjši. Pojavlja se potreba, da se nam z novimi trgovskimi pogodbami otvorijo tržišča ob Sredozemskem morju in na Levanti. Neugodno situacijo trgovinske bilance pa je poslabšal porast cen surovin, ki jih moramo uvažati, predvsem bombaža in kož.

Kljub sprejetju konvencije o ukinitvi uvoznih in izvoznih prepovedi in omejitvev na zadnjem zasedanju Lige narodov z dne 3. novembra 1927 v Ženevi, zadeva zunanja trgovina na vedno večje težkoče. Carinska politika vseh sosednih držav kaže izrazito protekcionistično obeležje. Vse države ščitijo v izdatnem obsegu domačo produkcijo, kar nam otežuje sklepanje trgovinskih pogodb s Čehoslovaško, Francijo in Švico, ki so bila že lamsko leto pričeta.

Da se poenostavi kompliciran sistem carinskih tarif, je izdelalo društvo narodov v Ženevi v zmislu resolucij lamskoletne mednarodne ekonomske konference načrt za izjednačenje carinske nomenklature. O stališču naših gospodarskih krogov napram temu načrtu je bilo večeraj podano v industrijskem odseku podrobno poročilo. Obenem pa pripravljajo liga narodov več mednarodnih sporazumov, da se doseže svoboden promet z važnimi industrijskimi surovinami, med njimi tudi s surovimi kožami, glede katerih bo podano danes še posebno poročilo.

Finančne zadeve.

Na denarnem tržišču je izzval poziv Državne hipotekarne banke, po katerem se imajo vsi javni denarji prenesti od pupilarnih hranilnic na Državno hipotekarno banko, veliko nepriliko. Gre za mnogomilijonske vsote ter bi zahtevan takojšnji prenos teh kapitalij povročil baš v sedanjih dobi, ko je potreba za hipotekarnimi krediti spričo likvidacije vezanega stanovanjskega režima zelo narasla, nedogledne kalamite in škode.

Zato je Zbornica sklicala anketo zainteresiranih gospodarskih korporacij, na kateri je bila soglasno sprejeta zahteva, da se novelira zakon v Državni hipotekarni banki z dne 29. februarja 1928 v tem smislu, da naj bi bilo nalaganje javnega denarja in sodnih depozitov pri Državni hipotekarni banki samo fakultativno in ne obvezno.

Polletno poslovanje lani otvorjene valutne in devizne borze v Ljubljani je zaključilo za pričetek za zelo zadovoljivimi rezultati. Skupni promet deviznega oddelka je znašal v šestih mesecih 399-78 milijonov dinarjev. Blagovni promet izkazuje 2290 vagonov v vrednosti 164 milijonov dinarjev. Velika opora je bilo poslovnim krogom borzno razsodišče, ki je rešilo 1518 pravn.

Emisij novih delnic in vrednostnih papirjev v zborničnem okolišu ni za beležiti nikakih. Tudi ni prejela po zadnji plenarni seji zbornica nobene nadaljne prošnje glede valorizacije bilančnih vrednosti. Večina delniških družb izkazuje za leto 1927 manjšo dividendo, kot prejšnja leta. Osnovno se je samo eno industrijsko podjetje in sicer manjša tovarna svile v Mariboru. Vsi navedeni momenti kažejo, da splošna gospodarska depresija v nezmanjšanem obsegu vlada naprej ter se nam tudi za tekoče leto ne obetajo nikaki boljši izgledi.

Socijalnopolitične zadeve.

Delo zbornice v socijalno-političnem oziru je bilo v preteklem četrtletju zelo intenzivno. Med izdanimi uredbami ministrstva za socijalno politiko je omeniti predvsem uredbo z dne 29. decembra 1927 glede delavskih zaupnikov v podjetjih. Določbe izdane uredbe ne upoštevajo vseh želj

delodajalcev, ki so bile predložene na tozadevni anketi. Volitve posameznih zaupnikov v podjetjih so se med tem časom večinoma že izvršile.

Nadalje je ministrstvo za zunanjo politiko izdalo naredbu, po kateri se je s 1. januarjem t. l. strnilo prvih sedem razredov bolniškega zavarovanja v enega samega tako, da znaša pri plači do 8 Din dnevno ob zavarovanju med 6 dinarjev prispevek za bolniško zavarovanje 0-36 Din dnevno. Glavni razlog za to reformo je bil ta, da so bili dohodki na zavarovalnih premijah od 1. do 7. razreda minimalni, dočim so bili upravni stroški enaki kot pri zavarovalnih višjih razredih. Mesto 18 imamo sedaj samo 12 mezdnih razredov, kar bo vsekakor uplivalo na zmanjšanje upravnih stroškov. Po statističnem izkazu za leto 1926 je bilo zavarovanih v prvih sedmih razredih povprečno 172.234 članov. Prispevek za en mesec (25-83 delavnih dni) je znašal po dosedanjih prispevni tarifi 5-10 Din dočim znaša prispevek za isto število dni po novi tarifi 9-30 dinarjev. Donos celokupnega bolniškega prispevka se bo pri istem številu članov zvišal po tej reformi od Din 879.343-46 na 1.722.432 Din 74 par, torej za povprečno Din 722.432-74 letno.

Nadalje je zbornica prejela v izjavo in proučila tudi načrt uredbe o reorganizaciji bolniškega zavarovanja, ki jo je izdelal minister za socialno politiko na podlagi pooblastila v finančnem zakonu za leto 1927/28. O stališču zbornice napram načrtu bo podano danes še posebno poročilo. Po tem osnutku bi postali okrožni uradi samostojni nosilci bolniškega zavarovanja. V uredbi je tudi predvidena samostojnost trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani ter bi se tako, da se uredba uzakoni, končno z uspehom zaključila akcija, ki jo vodimo še iz leta 1922 za ohranitev tega starega in zaslužnega našega društva.

Dne 7. in 8. februarja t. l. se je vršila v Beogradu anketa zastopnikov delodajalcev in delojemalcev o načrtu uredbe za odpiranje in zapiranje trgovskih in obrtniških obratovališč, ki jo je izdelal minister za socialno politiko v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo. O vsebini načrtov sta večeraj razpravljala trgovski in obrtni odsek. Uredba se nanaša na vse obrate ne glede na to, ali je v njih zaposleno pomožno osebje ali ne. Uredba je mišljena kot okvirna in določa le maksimalni čas obratovanja, a veliki župani naj bi bili pooblaščen, da v okviru delovnega časa sporazumno z organizacijami delodajalcev in delojemalcev točneje določijo čas odpiranja in zapiranja. S tem se je ugodilo opetovano izraženi želji zbornice, da je glede odpiranja in zapiranja dovoliti lokalnim faktorjem čimveč avtonomije, ker je le tako mogoče upoštevati posebne gospodarske, kulturne in socialne prilike v posameznih pokrajinah. V načrtu je osvojen princip 9-urnega delavnika, od katerega so predvidene gotove izjeme za 8- in 10-urnik. Medtem ko so zastopniki nameštencev zahtevali, naj bi se v uredbi osvojilo načelo 8-urnega delavnika, so zastopniki gospodarjev zahtevali, da se osvoji načelo 10-urnega urnika. Do nesoglasja med obema skupinama je prišlo tudi še pri nekaterih drugih važnejših določilih načrta in je zato prepuščeno ministru za socialno politiko, da v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo vprašanje odpiranja in zapiranja končno uredi.

Načrt za novelo zakona o pokojninskem zavarovanju privatnih nameštencev ni še dokončan. Izdelani osnutki se razpravljajo v posebni komisiji Pokojninskega zavoda, v koji sodelujejo tudi zastopniki zbornice. Nevarnost novih bremen preti našim gospodarskim krogom vsled sklepa Središnjega urada v Zagrebu, da se uvede starostno in invaliditetno zavarovanje, če da država potrebno subvencijo. Ta sklep je v nasprotju z zborničnim stališčem in svoječasno akcijo.

(Dalje prihodnjik.)

RAZSTAVA DOMAČIH ZAJCEV V MARIBORU.

Društvo za zajčjereje v Mariboru je napravilo, kakor vsako leto, tudi letos na vrtu restavracije Halbwidl v Mariboru prav izborno in pohvale vredno razstavo zajcev in izdelkov iz zajčjih kož. Razstavljenih je bilo 64 zajcev od 17 različnih pasem. Med drugimi je bilo videti več lepih eksemplarov belgijskih orjakov, dunajskih, angora in drugih zajcev. Dva krasna eksemplara Kastorex-zajcev sta bila tudi razstavljeni. Ti imajo kratko in zelo mehko dlako in se prodajajo po 2000 Din komad. Cena Angora-zajcem je 30 do 100 Din. Angora-volna se plačuje v Franciji po 1000 dinarjev za 1 kg. Dva Angora-zajca dasta letno 1 kg volne. — Razstava je bila otvorjena 18. t. m. ob 9. uri zjutraj in je bila zaključena 19. t. m. ob 18. uri. Obiskovalcev je bilo izredno veliko. Društvo, katero ima 53 članov in kateremu je predsednik g. Karol Divjak, blagajnik pa g. inž. Reiser, prav lepo in uspešno napreduje, kakor je bilo videti pri zajcih in izdelkih. Društvo, ki ima tudi strokovne liste v slovenščini, hrvaščini in nemščini, bo najlepše komade razstavilo tudi na Ljubljanskem velesejmu.

* * *

KROMPIR V AVSTRIJI.

Pisali smo že, da se hoče Avstrija glede poljskih pridelkov osamosvojiti in da je v nekaterih vrstah dosegla že uspehe, ki ji omogočajo izvoz. Poglejmo krompir; leta 1919 je zavzemal s krompirjem obdelani prostor 96.900 hektarov, lani pa 183.300 ha. Pridelek se je zvišal od 5 milijonov 499.000 met. stotov v letu 1919 na 26.167.700 stotov v letu 1927. Iz tega vidimo, da se je dvignil tudi relativni povprečni pridelek na ha; l. 1919 je znašal 56-3 stotov, leta 1927 pa 145-4 stotov, torej dobro dvainpolkrat več. Veliko krompirja tudi izvažajo, in sicer gre glavni eksport v Italijo in Grčijo.

* * *

BELI PREMOK ITALIJE.

Med evropskimi državami je na hidroelektričnem polju Italija na prvem mestu. Kajti od 13.100.000 KS, ki so jih dobili na koncu leta 1926 iz vode, je prišlo na Italijo 2.300.000 KS, na Francijo 2.000.000, Norveško 1.900.000, Švico 1.850.000, Švedsko 1.350.000, Nemčijo 1.000.000, na Španijo 1.000.000, Avstrijo 325.000 itd.

Prvo elektrarno v Evropi (za newyorško pa prvo na svetu) so zgradili leta 1888 v Milanu, imela je 1200 KS in akcijski radij 500 m. Prvi daljni vod (26 kilometrov) so napravili v začetku 90tih let iz Tivolija v Rim. Od takrat je šlo z velikanskimi koraki naprej. V italijanskih elektrarnah inštalirane konjske sile so znašale l. 1898 87.000, 1908 426.000, 1918 1.240.000 in 1926 3.630.000. Izredno se je produkcija električne energije

dvignila po vojski, kljub velikim težkostem, ležečim v visokih materialnih stroških in delavskih mezdah, v političnem položaju in v prisilni zakonito določeni prodajni ceni. Sledeči seznam naj nam predoči dvig:

Vodne naprave:		
Leto	Število	KW
1920	276	933.000
1921	294	1.034.000
1922	354	1.239.000
1923	341	1.471.000
1924	376	1.585.000
1925	552	1.911.000
1926	710	2.117.000

Kalorične naprave:		
Leto	Število	KW
1920	86	281.000
1921	85	304.000
1922	124	340.000
1923	122	374.000
1924	112	369.000
1925	146	481.000
1926	162	555.000

Italijanska električna industrija je producirala v letu 1926 torej okoli 2 milijona 700.000 KW ali dobrih 3 milijone 630.000 KS. Od tega je bilo 79% vodnih KS in samo 21% kaloričnih. Prihranek na premogu, ki so ga s tem dosegli, cenijo na letnih 12 milijonov ton. Leta 1926 so importirali v Italijo 11 milijonov ton premoga, od katerih so porabili 9 milijonov za železnice. Torej prihranijo polovico potrebnega premoga. Nad 80 odstotkov italijanskih občin ima danes električno moč. Že leta 1925 so imele proge za daljni vod električne energije dolžino 45.000 km in je danes ta dolžina že zelo prekoračena.

Naloge elektrifikacije v Italiji so mnogovrstne. V prvi vrsti gre za nadaljno elektrifikacijo železnice, za poljedelske namene, za kurjavo in gospodinjstvo. Pridejo k temu velenaprave v Piemontu, Lombardiji in Beneški (za industrijo), na Sardiniji (za industrijski razvoj in za boj proti malariji) in v Kalabriji, kjer gradijo danes eno največjih hidroelektričnih naprav sveta. Za to so potrebne velike vsote, ki jih dobijo deloma v Italiji, po večini pa v inozemstvu. Nad 8 milijard lir so dali italijanski varčevalci, dobre 3 milijarde so prišle iz inozemstva, zlasti iz U. S. A. Eden generalnih magacinov za električno energijo polotoka je v Terni, kjer so napravili štiri zgradbe s skupno močjo 85.000 KW; pa še ni dosti in bodo naprave še razširili na kapaciteto za 200 milijonov kub. metrov vode. Kar so napravili v Terni, nima v vsej zgodovini hidroelektričnih inštalacij v Italiji nobene primerne in morebiti sploh v Evropi ne. Recimo kar hočemo, v vodnoelektričnih napravah so Italijani res veliko naredili. Seveda, če vzamemo relativnost glede velikosti dežele, potem je Švica še dosti pred Italijo; a je tudi vsa gorata in te vodne sile kar vabijo, da jih izkoristijo.

ANGLEŠKI PRODUKCIJSKI INDEKS.

»London and Cambridge Economic Service« priobčuje tekoči produkcijski indeks za Veliko Britanijo. Vzemimo za leto 1913 številko 100, pa vidimo to-le:

	Premog	Železo	Kovine	Bombaž	Kemija	Skupna industrija
1920	79	125	74	69	115	100
1921	57	76	56	49	76	68
1922	88	63	51	71	98	81
1923	97	77	81	62	102	89
1924	94	78	93	66	110	91
1925	86	65	95	80	102	87
1926	43	38	104	70	89	87
1. četrtletje 1927	96	78	115	92	118	100
2. četrtletje 1927	88	88	118	77	101	96
3. četrtletje 1927	85	84	108	70	103	94
4. četrtletje 1927	88	83	114	72	111	96

V vsem povojnem času je prišla angleška produkcija samo dvakrat na predvojno višino, in sicer leta 1920, ob času zlate inflacije, in v kratki postrajkovni konjunkturi v začetku 1927, ki je sledila veliki krizni depresiji leta 1926. V zadnjem četrtletju je znašal angleški indeks 96%, francoski 113, nemški 120, češkoslovaški 99. Zanimiv je zlasti pogled na premogovni in železni indeks.

Trgovina.

Žito. Zasebna poročila iz U. S. A. in Kanade pravijo, da so se izgledi za bodoči pridelek močno poslabšali. Zato so šle cene kvišku in to tembolj, ker je sprejemna možnost Evrope trajno velika. Dokaz temu so velike odpošiljave v Evropo, ki imajo za posledico zmanjšanje ameriških zalog. Če pa vzamemo vse zaloge skupaj, dobimo število, ki je za 20 mil. bušelov večja kot ob istem ča-

su lanskega leta. To pa na splošno visoko tendenco v trgovini s pšenico nič ne vpliva. Zanimivo je gibanje rži; vidne zaloge v Ameriki so se sicer v zadnjih dneh pomnožile, pa še zmeraj niso dosegle lanske višine. Vzrok je hitra prodaja v Evropo, kjer je rži letos zelo malo. Pripomniti pa je treba, da je šla poraba rži na vsem svetu nazaj, ker so se ljudje v večji izmeri začeli obračati k pšeničnemu kruhu.

Industrija.

Sancija angleške bombaševske industrije. 27. t. m. bodo na zborovanju bombaševske predilne industrije govorili o načrtu za ustanovitev koncentra onih obratov, ki se jim slabo godi in ki so preveč kapitalizirani. Novi koncern bo vzel s trga delnice posameznih predilnic ali pa jih bo po paketih kupil od bank ali od dosedanjih lastnikov družinskih koncernov. Obenem bo plačal koncern vse bančne dolge predilnic iz zneskov emisije prednostnih delnic, ki bodo glede dividend imele prednost pred stari delnicami. Samo za plačilo bančnih kreditov bo potreben glavnični znesek več kot 10 milijonov funtov.

Papirna konvencija v Češkoslovaški. Ker so se tržne razmere v papirni konfekciji začele na Češkoslovaškem neugodno razvijati in je delala konfekcija nekaj časa z zgubo, se je industrija začela pogajati o dogovoru glede cene in prodaje na domačem trgu. Dogovori so se pred kratkim ugodno zaključili; sklenili so dve konvenciji, eno za zavitke, eno za šolske zvezke. Na obeh konvencijah so udeležene vse večje tovarne republike, izven konvencij je ostalo le nekaj manjših obratov. Glede cen so dejali, da obstoji potreba po prilagoditvi cen fabrikatov zvišanim cenam papirja. Konvencija ureja tudi dobavne in plačilne pogoje. Sedaj, ko so uredili razmere na domačem trgu, so začeli tudi s pogajanjem glede eksporta; doslej so tovarne v medsebojni konkurenci eksportne cene zniževale in bočejo sedaj z dogovorom to konkurenco odstraniti.

Denarstvo.

Povratek Norveške k zlati valuti. Norveška banka naznanja, da je povratek norveške krone k zlati valuti tik pred durmi. Norveška banka razpolaga z zlatimi zalozami za 147 milijonov kron in z devizami za več kot 36 mil. kron. Dalje si je zagotovila banka pri vodilnih newyorških bankah valutni kredit v znesku 20 milijonov dolarjev. Dalje je najela tudi država v New-Yorku posebno posojilo v znesku 30 milijonov dolarjev. Stabilizacijo bodo izvedli v sodelovanju z inozemskimi bankami. Norveška krona je v zadnjih mesecih počasi, a stalno nadaljevala približevanje pariteti. Tekom zadnjih treh let se je njena vrednost podvojila, kar je imelo za posledico veliko deflacijsko škodo.

Iz naših organizacij.

OBCNI ZBOR GREMIJA TRGOVCEV V KAMNIKU.

V nedeljo, dne 11. marca t. l. se je vršil v Domžalah občni zbor Gremija trgovcev v Kamniku. Po poročilu načelnika g. Stergarja je podal Zvezni tajnik g. Podgoršek obširno poročilo o pomenu in delovanju Zveze. Tajniško poročilo je nato podal gremijski tajnik g. Klemenčič ml. Po blagajniškem poročilu je na predlog pregledovalca računov dal občni zbor blagajniku absolutorij.

Nato poroča predsednik Gremijalne šole v Kamniku g. Stergar o delovanju Gremijalne šole. Poročilo je vsebovalo tudi statistiko učencev.

Pri slučajnostih se razvije daljša živahna debata radi ukinitve pravic za ločenje alkoholnih pijač. Ker se po končani debati nikdo več ni oglasil k besedi, zaključil predsednik g. Stergar lepo uspehi občni zbor in pozivlja članstvo, naj se bolj zaupljivo obrača o raznih stanovskih težnjah na načelstvo, katero vedno stoji članstvu radevolje z nasveti na razpologo.

RAZNO.

Izredni občni zbor Pokojninskega zavoda za nameštence v Ljubljani se vrši dne 16. aprila 1928 z dnevnim redom: a) načrt novega zakona o pokojninskem zavarovanju nameštencev, b) spremembe statuta.

O mednarodnem premogovnem kartelu. Pariški list »Oevre« priobčuje razgovor z belgijskim voditeljem rudarjev Delattreom, ki je obenem tajnik rudarske internacionale. Delattre se je o izgleh mednarodnega premogovnega

kartela izrazil z zaupanjem. Produkcij-ska statistika povelje dobe kaže trajno rastoče število, koji pojav je deloma posledica racionalizacije in boljših delovnih metod, deloma pa posledica otvoritve novih premogovnikov. Hkrati se je pa poraba le malo dvignila, ker danes tako v industriji kot v domači porabi kurivno vrednost premoga bolje izkoristimo. Pred vojsko na primer so porabili za produkcijo 1 tone jekla 1600 kg premoga, sedaj ga porabijo 1440 kg. Kontinentalne premogovne države, v prvi vrsti Belgija, Francija in Nemčija, so prišle do prepričanja, da more le kartelizacija produkcije in prodaje premogovno krizo premagati. Angleži pa nočejo o kartelu nič slišati, ne delodajalci in ne delojemalci.

Boj za rusko zlato. — V kratkem bomo povedali, kar zavzema v drugih časopisih cele kolone. Sovjetska Rusija je poslala v Ameriko pet milijonov dolarjev v zlatu, da jih tam depozirajo. Ameriški juridiki urad (justično ministrstvo) je uvedno nato, sklicujoč se na uvozno zaporo za rusko zlato, sklenjeno leta 1920, preiskavo, ali je onih 5 milijonov dolarjev last sovjetske vlade ali pa so po dohodu v Ameriko prešli v posest bank. Sedaj je stavila francoska vlada oficijelni predlog, naj se izroči ta denar njej, in utemeljuje predlog s tem, da je to zlato del one zlate množine v vrednosti 52 milijonov frankov, ki je bila med vojsko odposlana iz Francije v Moskvo. Ameriški državni urad je vzel to zahtevo na znanje, a ne bo napravil nobenih drugih korakov. Zakladni urad pravi, da se take pošiljke uradno sploh ne cenijo, in tudi, da s tem rusko-ameriška trgovina ne bo nič tanjšana.

Borza dela v Mariboru. Od 11. do 17. marca je pri tej borzi iskalo dela 139 oseb in sicer 102 moška in 37 žensk. Prostitih mest je bilo 48, delo je dobilo 23 moških in 19 žensk, tedaj 42 oseb; odpotovalo jih je 34, odpadlo pa 111; od 1. januarja do 17. marca pa je dela iskalo 1670 oseb, prostih mest je bilo 779, delo je dobilo 471 oseb, odpotovalo jih je 1090, odpadlo pa 487. — **Pri borzi dela dobijo delo:** 14 hlapcev, 24 vinčarjev, 3 vrtnarji, 1 mlinar, 3 krojači, 1 natakar, 1 fotograf, 4 železostugarji za tovarno vagonov, 3 mizarji za tovarno vagonov, 2 delavca za barvanje porcelana, 2 delavca za pripravljanje perja za postelje,

več vajencev (slikarske, pekarske, kleparske, kovaške in mizarjske obrti), kakor tudi tri kmečke dekletke, 4 kuharice, 4 služkinje, 1 kuharica k orožnikom, 2 vzgojiteljici, 1 varuška, 2 likalki, 2 štikarici, 1 pis. moč, prvovrstna, 1 sobarica, 1 kuharica za močnate jedi za letovišče.

Drobne vesti. — Italijanska vlada bo dovolila Reki posojilo 10 milijonov lir v svrhu dviga električne produkcije in končne izvedbe pričetih javnih del. — Amerikanci bodo zgradili dve novi vrtačni ladji, ki bosta še enkrat tako veliki kot je zrakoplov »Los Angeles«. Stali bosta devet milijonov dolarjev. — Trdijo, da je v U. S. A. pet milijonov ljudi brez dela. Samo 25 odstotkov vseh tovarn je polno zaposlenih. Tajnik delavnega urada Davis pa pravi, da se giblje število brezposelnih med dvema in tremi milijoni. — Avstrijske tovarne železa in jekla so produkcijsko vsoto prekoračile; zaposlenost je trajno dobra, dotok naročil je zadovoljiv in stabilen. — Trgovina med Rusijo in Avstrijo je zadobila v zadnjem času krepkejšo obliko in se bo še nadalje dvignila. Jamstvo dunajske občine dobro vpliva. — Hausse na borzi v New-Yorku traja še kar naprej; neki dan je bilo že v prvih 28 minutah prodanih 20 milijonov delnic. Delnice General Motors so se dvignile vsake skupaj za 175 mil. dolarjev. — Mednarodni kartel klobukov se je začel pogajati o enotnih kreditnih in prodajnih pogojih. — V februarju je znašal v Italiji uvoz 1704 mil. lir, izvoz pa 1215 milijonov. Deficit prvih dveh letošnjih mesecev izkazuje 1018 mil. lir, za 477 milijonov manj kot v istih dveh lanskim mesecih. — Znana češkoslovaška tvrdka Českomoravská bo izplačala letos zopet 75-odstotno dividendo ali 300 Kč. Sedaj je napravila za neko češko elektrarno turbogenerator, ki je največji v Češkoslovaški in ki je stal 4 milijone Kč. Montirane so tudi že od Bolgarije naročene lokomotive za gorske železnice. — Zveza za kemično in kovinsko produkcijo v Ustih na Labi bo izplačala 20-odstotno dividendo ali 40 Kč. Podjetje je doseglo v zadnjem letu zadovoljive zaključke in je veliko investiralo, in sicer vse iz lastnih sredstev. Sklenili so se dogovori s številnimi inozemskimi koncerni, ki bodo imeli ugodne rezultate. — Splošna Ogrska realitetna banka v Budimpešti je dosegla lani 820.000 pengő čistega do-

bička in bo izplačala dividendo 10 pengő ali 20% (lani 14%). — Predsednik Kube Machado je izdal nove omejitvene odredbe glede produkcije sladkorja. — Belgijski sindikat valjane žice je zvišal ceno za tono od 950 na 1000 frankov. — Francoske cene surovega železa ostanejo za april nespremenjene, podražijo se pa cene polfabrikatov in nosilcev.

Svetovni šematizem carinskih tarifov. Posebnih uspehov v carinskih zadevah gospodarske institucije Društva narodov na zadnjih tozadevnih konferencah v Ženevi niso imele, ali marsikatera koristna vzpodbuda za omilitve prometnih ovir se je rodila, utegne ugodno vplivati na rešitev težav, ki jih občutimo v tem oziru povsod. Želansko leto je Nemčija predložila svetovno - gospodarski konferenci obširno spomenico, ki obravnava vprašanje šematiziranja carinskih postavk vseh članjenih držav. Spomenica je našla zaslužni odmev ter se je o vsebini stvarno razpravljalo, tako da je uresničenje problema v doglednem času pričakovati. Kmalu po predložitvi omenjene razprave se je v okoliščini D. N. zasnoval odsek, kateremu je poverjeno proučevanje zadeve. Odseku pripada po en strokovni delegat Francije, Italije, Belgije, Čehoslovaške in Nemčije, in ti imajo izdelati enotni načrt za carinski šematizem. Osnutek je sedaj izvršen in v prihodnjem zasedanju gospodarskega odseka se bo D. N. že bavilo s projektom.

Svetovnemu gospodarstvu se bo napravila z realizacijo tega načrta važna usluga, kajti enotno šematiziranje blaga za carinske postojanke se v vseh državah občutno pogreša, in tudi tam, kjer doslej iz zgolj egoističnih ozirov ni bilo najti posebne naklonjenosti za načeto idejo, padajo pomisleki za šematično skupnost. Samo nekaj držav ima logično sestavljen seznam z razvrstitvami po izdelkih iz živalstva, rastlinstva, kovinstva, potem po surovinah in načinu porabe. Večinoma najdemo carinske tarife prežete z novimi, s časom nastalimi postojankami, kar seveda moti preglednost. Konečno pa nam tudi najpopolnejši in najpreglednejši seznam malo koristi, če je sestavljen po drugih vidikih in pojmi, kakor naš. In v tej okolnosti leži težišče za potrebo enotne akcije vseh prizadetih držav.

Ženevski elaborat predvideva za vse članice Zveze narodov praktično, torej za celo svetovno območje enotno terminiranje tarifnih postojank, ki so porazdeljene na 94 poglavij in dvajset sekcij.

Surovine iz vseh strok so razpredeljene po izdelkih iz njih. V sekcijah pa so navedeni pridelki iz živalskih rastlinskih in kovinastih snovi, masi in živila, kemični produkti, usnjarski, tekstilni, lesni, papirni, stekleni itd. izdelki, potem stroji, aparati, vozila, igrače, pisarniške potrebščine, orožje, optika in še drugo.

Začrtani seznam ustvarja zanesljivo bazo za primerjanje celokupnega svetovnega gospodarstva in po enakem načelu se bo vršila tudi produkcijska in trgovska statistika za vsako državo. Še-le na ta način dobijo social-politiki zanesljivo gradivo za proučevanje posameznih industrijskih panog, da se ugotovi svetovna produkcija, oziroma potreba po gotovih predmetih.

K. Tiefengruber.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 4. aprila t. l. ponudbe glede dobave barv in firneža ter glede dobave 500 kg katrana. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 6. aprila t. l. ponudbe glede dobave usnjenih jermen. — Direkcija državne železare Vreš-Majdan sprejema do 5. aprila t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg mila za pranje; do 6. aprila t. l. glede dobave 5000 kg riža in 1500 kilogramov kave. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 24. marca t. l. pri intendanci Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu glede dobave mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra t. l. — Dne 11. aprila t. l. pri Ministrstvu vojske in mornarice, odelnje za mornarico, v Zemunu glede dobave raznih strojnih olj, bencina, petroleja, konzistentne masti, žveplene kisline, bombaža za čiščenje; pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave električnega in mehanskega tekmontaznega materiala za varnostne in signalne naprave; pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave hrustovega lesa in skretnic.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

ZAHVALA.

Za premmoge izraze iskrenega sočutja ob priliki prerane smrti našega ljubljene brata, strica in svaka, gospoda

Antona Lebna

za poklonjeno krasno cvetje in vence se vsem najiskrenejše zahvalujemo. Posebna zahvala pa bodi izrečena gg. pevcem »Stoge« za ganljivi žalostinki ter vsem številnim prijateljem in znancem, ki so draga pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

V Ljubljani, dne 21. marca 1928.

žalujoči ostali.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže
pražene kave,
mlekih dišav in
rudninske vode.

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

Trgovci!

je najboljša
namizno olje.

Stalno v zalogi v veletrgovinah v Ljubljani.

Zastopnik:
I. Schuster, Ljubljana
Telefon 2649.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priloga

špecerijsko
blago

raznovrstno žganje,
moko in deželna pridelke. - Raznovrstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave s
električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

„Trgovski list“

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

se priporoča p. n. trgovcem, industrijem in obrtnikom za naročanje, razširjanje in inseriranje.

TISKARNA MERKUR **LJUBLJANA**
TRG.-IND. D. D. **GREGORČIČEVA 23**

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, imige, brožure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA. * TELEFON. št. 2352.

Ureja dr. IVAN PLESS. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: A. SEVER, Ljubljana.